

Tuberkuloza u Krapinsko-zagorskoj županiji kroz razdoblje od 2002. do 2009. godine

Gordana Popijač Cesar

Zavod za javno zdravstvo Krapinsko-zagorske županije

Ključne riječi: tuberkuloza, preventivne mjere, Krapinsko-zagorska županija

Tuberkuloza je zarazna bolest koju izaziva Bacil tuberkuloze-mikroorganizam kojeg možemo naći svuda oko nas. U toku života naš se imunološki sustav neprekidno susreće s mnogim bakterijama i virusima pa tako i s bacilom tuberkuloze ali ne obolijevamo svaki put kada se dogodi takav susret. Najčešće bolest nastaje kad je naš imunološki sustav oslabljen nekom drugom bolešću ili stanjem (dijabetes, bubrežne bolesti, anemija, bolesti pluća...) i rizičnim životnim navikama (pušenje, alkoholizam, ovisnost o drogama, poremećaji prehrane, loši radni i životni uvjeti).

Izvor zaraze je bolesnik s plućnom ili tuberkulozom grkljana. Bacili se prenose kapljičnim putem (kapljice koje se izbacuju pri kašlju, kihanju ili pjevanju). Bolest se prenosi nakon dugotrajnog kontakta, često u obitelji ili u uskom prenapučenom smještaju (domovi, vojarne). Plućna tuberkuloza je najčešća manifestacija bolesti, a rijetko se javlja i tuberkuloza bubrega, limfnih čvorova, kosti, zglobova, kože, oka i crijeva.

Danas tuberkuloza nije samo bolest »siromašnih«, javlja se u svim dobnim skupinama i bez obzira na ekonomski standard. Liječenje je dugotrajno s više vrsta lijekova te je bolesniku potrebna podrška obitelji i zdravstvene službe da takvu terapiju provede do kraja. Svaki prekid terapije ili nepravilno uzimanje lijeka dovodi do otpornosti uzročnika prema tom lijeku te se stvaraju rezistentni sojevi bakterija koji onda zahtijevaju skuplje liječenje ali s upitnim efektom.

U Krapinsko zagorskoj županiji broj prijava novooboljelih od tuberkuloze u razdoblju od deset godina prikazan je u tablici i ima trend smanjenja. TBC se javlja češće kod muškaraca, i u dobnim skupinama od 20-75 i više godina, kod osoba slabijeg socioekonomskog statusa i s rizičnim životnim navikama. Više godina stopa incidencije tuberkuloze u županiji je bila iznad stope za Hrvatsku, dok je za 2009.godinu incidencija za županiju čak bila niža od incidencije za Hrvatsku. Tome pridonosi primjena DOTS strategije u liječenju tuberkuloze što znači D (izravno, direktno), O (observed-nadzirano), T (treatment-liječenje), S (short course-kratkotrajno liječenje tbc u trajanju 6-8 mjeseci).

Zajedno s drugim županijskim zavodima, služba za epidemiologiju je sudjelovala u znanstvenom istraživanju „Rizični čimbenici plućne tuberkuloze u Republici Hrvatskoj“ gdje se anketiranjem oboljelih i kontrola po unaprijed dobivenom popisu i dizajniranom anketnom upitniku željelo saznati koliko vremena prođe od prvih simptoma do potvrde dijagnoze tuberkuloze. Prve analize pokazuju da još uvijek svijest o prisutnosti tuberkuloze nije dovoljno prisutna, niti među zdravstvenim osobljem, a kamoli među općom populacijom te treba poboljšati znanje, promijeniti stavove i postupke i osvijestiti problem tuberkuloze među stanovništvom. Liječenje tuberkuloze isplativa je medicinska intervencija u odnosu na sačuvane godine života.

Sustavnim provođenjem aktivnosti iz Nacionalnog programa borbe protiv tuberkuloze, dobrom suradnjom liječnika obiteljske medicine, epidemiologa, patronažne službe te uključivanjem i drugih službi ovisno o pratećim problemima oboljelog, broj novooboljelih u županiji se smanjuje.

Manji problem predstavljaju osobe kod kojih bolest recidivira zbog neredovitog uzimanja terapije, rizičnih životnih navika, nedostatka podrške obitelji ili bliskih osoba.

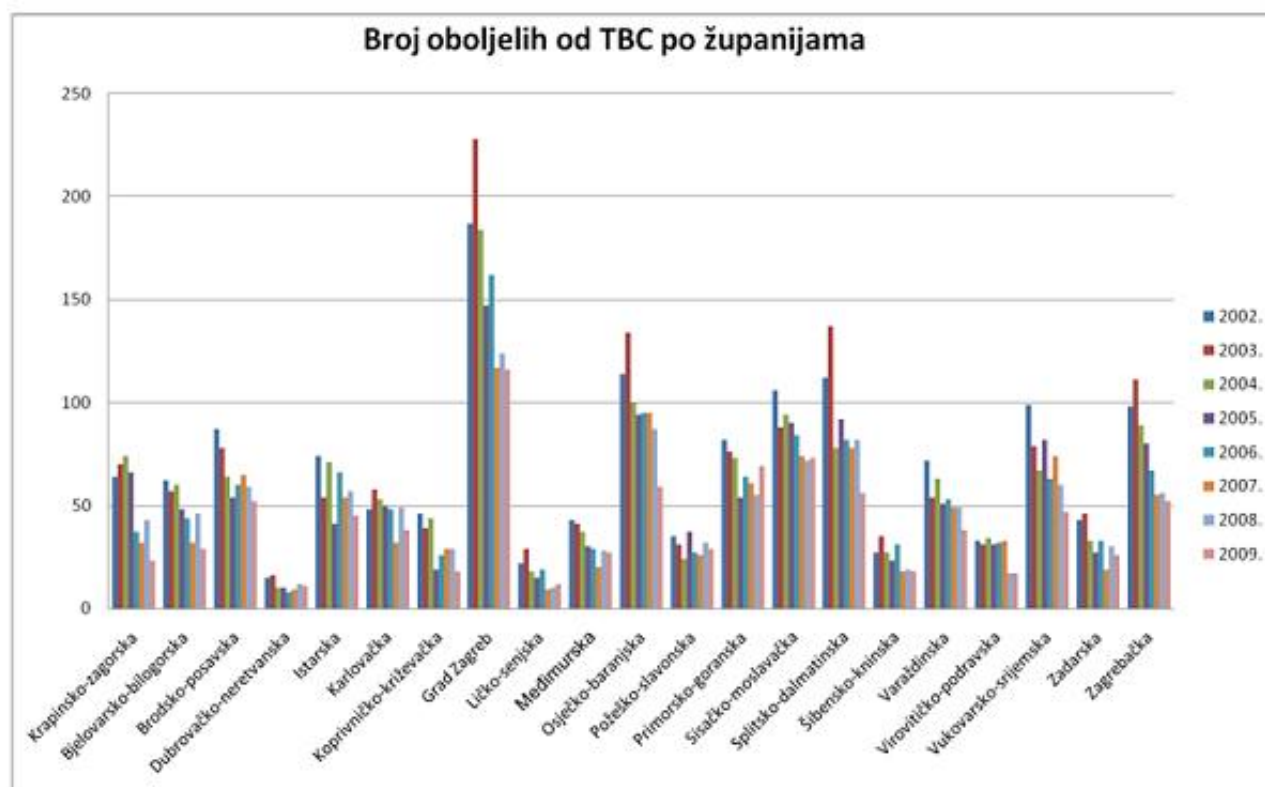
Na području županije postoji pet ustanova koje skrbe o psihički bolesnim osobama, mentalno retardiranim, socijalno-ekonomski ugroženim osobama. Te ustanove skrbe o 150-300 štićenika gdje suradnja zdravstvenih stručnih radnika i osoblja zaposlenih u tim ustanovama, na prevenciji tuberkuloze i ostalih zaraznih bolesti posebno dolazi do izražaja i epidemiološka situacija je zadovoljavajuća.

Tablica 1.

TUBERKULOZA U HRVATSKOJ 2002-2009. GODINE								
ŽUPANIJA	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Krapinsko-zagorska	64	70	74	66	37	32	43	23
Bjelovarsko-bilogorska	62	57	60	48	44	32	46	29
Brodsko-posavska	87	78	64	54	60	65	59	52
Dubrovačko-neretvanska	15	16	10	10	8	9	12	11
Istarska	74	54	71	41	66	54	57	45
Karlovačka	48	58	53	50	48	32	49	38
Koprivničko-križevačka	46	39	44	19	26	29	29	18
Grad Zagreb	187	228	184	147	162	117	124	116
Ličko-senjska	22	29	18	15	19	9	10	12
Međimurska	43	41	37	30	29	20	28	27
Osječko-baranjska	114	134	100	94	95	95	87	59
Požeško-slavonska	35	31	24	37	27	26	32	29
Primorsko-goranska	82	76	73	54	64	61	55	69
Sisačko-moslavačka	106	88	94	90	84	74	72	73
Splitsko-dalmatinska	112	137	78	92	82	78	82	56
Šibensko-kninska	27	35	27	23	31	18	19	18
Varaždinska	72	54	63	51	53	49	49	38
Virovitičko-podravska	33	31	34	31	32	33	17	17
Vukovarsko-srijemska	99	79	67	82	63	74	60	47
Zadarska	43	46	33	27	33	19	30	26
Zagrebačka	98	111	89	80	67	55	56	52
Ukupno Hrvatska	1469	1492	1297	1141	1130	981	1016	855

Izvor podataka: HZJZ-apsolutni broj oboljelih

Grafikon 1.

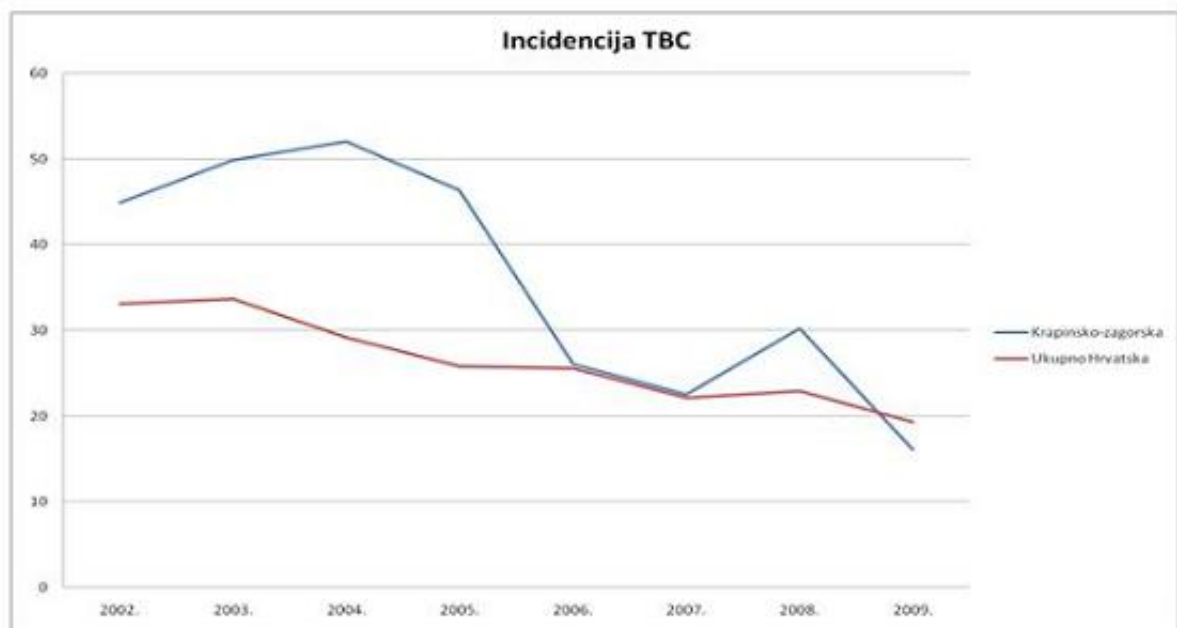

Tablica 2.

TUBERKULOZA U HRVATSKOJ 2002-2009. GODINE								
Incidenција po županijama								
ŽUPANIJA	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Krapinsko-zagorska	44,9	49,8	52	46,3	26	22,5	30,2	16,1
Bjelovarsko-bilogorska	46,6	42,8	45,1	36,1	33,1	24	34,6	21,8
Brodsko-posavska	49,2	44,1	36,2	30,5	33,9	36,8	33,4	29,4
Dubrovačko-neretvanska	12,2	13	8,1	8,1	6,5	7,3	9,8	9
Istarska	35,9	26,7	34,4	19,9	32,5	26,2	27,6	21,8
Karlovačka	33,9	40,9	37,4	35,3	33,9	22,6	34,6	26,8
Koprivničko-križevačka	37	31,3	35,4	15,3	21,7	23,3	23,3	14,5
Grad Zagreb	24	29,3	23,6	18,9	21,3	15,1	15,9	14,9
Ličko-senjska	41	54	33,5	27,9	35,4	16,8	18,7	22,4
Međimurska	36,3	34,6	31,2	25,3	24,5	16	23,6	22,8
Osječko-baranjska	34,5	40,5	30,3	28,4	28,7	28,7	26,3	17,9
Požeško-slavonska	40,8	36,1	28	43,1	31,5	30,3	37,3	33,8
Primorsko-goranska	26,8	24,9	24	17,7	20,9	19,6	18	22,6
Sisačko-moslavačka	57,2	47,5	50,7	48,5	45,9	39,9	38,8	39,4
Splitsko-dalmatinska	24,2	29,5	16,8	20,1	17,5	17	17,7	12,1
Šibensko-kninska	23,9	31	23,9	21,3	27,5	15,9	16,8	15,9
Varaždinska	39	29,2	33,6	27,6	28,7	26,5	26,5	20,6
Virovitičko-podravaska	35,3	3,2	36,4	33,2	34,3	35,3	18,2	18,2
Vukovarsko-srijemska	48,8	38,6	32,7	40,5	30,8	36,1	29,3	23
Zadarska	26,5	28,4	20,4	16,7	20,4	11,7	18,5	16
Zagrebačka	31,6	35,8	29,1	25,8	21,3	17,8	18,1	16,8
Ukupno Hrvatska	33,1	33,7	29,2	25,8	25,6	22,1	22,9	19,3

Izvor podataka : HZJZ –incidenција na 100 000

Grafikon 2.

REZULTATI:

Podaci pokazuju da je tuberkuloza u našoj županiji još uvijek epidemiološki problem, ali sustavnim provođenjem mjera iz Nacionalnog programa incidenција je sve niža iz godine u godinu i samo suradnjom svih u sustavu može se doseći incidenција ispod 10/100 000 stanovnika što nam je cilj.

Gordana Popijač Cesar, dr.med.spec.epidemiologije,
Zavod za javno zdravstvo Krapinsko zagorske županije,
I.G. Kovačića 1, Zlatar ,
tel.049/467-395,fax.049/502-480,

e-mail: hes-zlatar@zzizkzz.hr